

AZAD KASHMIR AT A GLANCE 1989

Prepared by:

(STATISTICAL SECTION) PLANNING & DEV. DEPTT.
GOVT. OF AZAD JAMMU & KASHMIR

CONTENTS

Sr. No.	TITLE	Pages
1.	A GLANCE THROUGH THE BASIC FACTS	1 - 5
2.	BASIC ECONOMIC FACTS. (Figures)	
	* Geographical Features.	6
	* Population.	7
	* Administrative set up.	8
	* Agriculture.	9 - 10
	* Forest.	11
	* Power.	12
	* Transport & Communication.	13
	* Water.	14
	* Education.	15 - 16
	* Health.	17 - 18
	* Industries and Minerals	19
	* Tourism	20 - 23
	* Development Outlays (1955-88).	24
	* Annual Development Programmes Under Sixth and Seventh Five Year Plans.	25 - 26
	* Sectoral expenditure and allocations in Sixth and Seventh Five year Plans.	27

A GLANCE THROUGH THE BASIC ECONOMIC FACTS AND DEVELOPMENT PROGRAMMES

GENERAL:

Azad Jammu and Kashmir lies between Longitude 73° - 75° and Latitude 33° - 36° with an area of 5134 Sq. Miles or 13297 Sq. Kilometres.

The topography is mainly hilly and mountainous with valleys and stretches of plains. The area is full of natural beauty with thick forest, fast flowing rivers and curly streams. The main rivers are Jhelum, Neelum and Poonch. The climate is sub-tropical highland type with an average yearly rainfall of 150 cm. The elevation ranges from 360 metres in the South to 6325 metres in the North. The snowline in winter is around 1200 metres above sea level while in summer it rises to 3300 metres.

According to the census of 1981, the total population is 1.980 million, which is estimated to be over 2.452 million in 1989. Almost 100% of the population is Muslim. 91% of the total population is rural, whereas, 9% is urban. The density of population is 184 persons per Sq. Kilometre as against 131 persons per Sq. Kilometre in Pakistan. The literacy ratio is 28.3% (1981 census).

The total family income was estimated at Rs. 9,721 (in 1981) out of which Rs. 6,902 i.e. 71% was derived from off-farm activities and Rs. 2,819 i.e. 29% from the farms.

The total area under cultivation is around 171402 hectares which is about 13% of the total area. The major crop is Maize followed by Wheat, Rice and Millet while the minor crops include Grams, Pulses, Oil-Seeds and Vegetable.

The area under fruit cultivation is about 7,996 hectares. These include Apples, Pears, Apricots, Walnuts, Plums and others.

The area under forests is about 553099 hectares, which is approximately 42% of the total geographical area as compared to 3% in Pakistan. Some of the important species of trees are Deodar, Kail, Fur, Spruce, Cheer and others.

ADMINISTRATIVE:

Azad Kashmir has a parliamentary form of Government. The President of Azad Jammu and Kashmir is the Head of State, while the Prime Minister supported by a council of Ministers is the Chief Executive. It has its own Supreme Court and a High Court besides Legislative Assembly comprising 40 directly, 8 indirectly elected (3 males and 5 females) members.

Azad Kashmir is divided into five administrative districts, viz; Muzaffarabad, Poonch, Bagh, Mirpur and Kotli, with Muzaffarabad town as the capital of the state.

The people's participation is available through the elected institutions of local bodies. There are 180 Union Councils, 12 Town Committees, 30 Markaz Councils and 7 Municipal Committees, with 16 sub-divisions and tehsils and 1644 Villages.

ECONOMIC DEVELOPMENT:

It would be correct to say that at the time of partition in 1947, the economic development in Azad Jammu and Kashmir was almost nil. However, the determination to build the area was there. So, it was in early 70's that economic development of the area started in right earnest. Even though the financial resources were very limited, the planners made good efforts in laying down a proper path for the rapid development of the area.

PHYSICAL INFRASTRUCTURE:

a. ROADS:

Roads besides air transport are the only mode of transportation in Azad Jammu and Kashmir. The present road length position and its comparison with the position in 1947 is given below:-

YEAR	ROAD LENGTH IN KMS.		TOTAL
	Metalled	Fairweather	
1947	100	165	256
1977	430	509	939
1989	1480	1238	2718

b. POWER:

At present, the installed Gird capacity is 98 MVA. The transmission lines have been extended to 1310 villages (10233 Kilometres) out of 1644 villages and about 208548 consumers have been provided connections. The per capita electricity delivered for consumption in Azad Kashmir is 130 KWH in 1989. At the time of independence, power facility was practically non-existent in Azad Jammu and Kashmir. The Government is laying great emphasis for generating electricity in order to meet the growing domestic as well as industrial requirements. As such, it was planned to launch a programme of constructing a number of small Hydel Stations, and two such Stations have been completed so far in this regard.

C. PIPED--WATER SUPPLY

In case of Urban areas, 90% of the population is being provided piped water supply through house connections whereas remaining 10% through public stands. So far, 45% of rural population is being provided water supply. At the time of independence availability of piped water supply was non-existent. In Urban areas, the per capita availability of water was 20 GPD which has been planned to be increased to 60 GPD, by the end of Seventh Five Year Plan.

SOCIAL INFRASTRUCTURE:

a. HEALTH FACILITIES.

There are 1366 hospital beds available in the area averaging 0.557 per 1000 population. The number of doctors is 376 including specialists and dental surgeons giving an average of 0.153 per 1000 population as compared to the national average of 0.175. The comparison of health facilities in 1947 and present position is given in a table on page 18.

b. EDUCATION:

In Azad Jammu and Kashmir 92% of boys and 78% girls of the primary age group (5-9) years are in schools as compared with national average of 80% and 32% respectively. It is planned to effect 100% enrolment both for boys and girls at primary level by the year 1990 as against the target year of 1992 fixed by national education policy.

The number of educational institutions in 1947 and their increase over the years is given in the table on the page 16 which shows the quantum of progress made in this field in Azad Kashmir. Besides, two polytechnic institutes one at Rawalakot and the other at Muzaffarabad have also been planned to be opened in the coming years.

AIRPORTS:

In order to provide easy and fast means of travel, the Government of Azad Jammu and Kashmir in collaboration with the Civil Aviation Authority of Pakistan, has constructed two airports at Muzaffarabad and Rawalakot which have started operation by now and it has been planned to construct two more airports at Mirpur and Kotli during the Seventh Five Year Plan.

GEOGRAPHICAL FEATURES

Area	: 5134 Sq. Miles or 13297 Sq. Kilometres
Longitude	: 73 - 75°
Latitude	: 33 - 36°
Topography	: Mainly hilly and mountainous with valleys and plains at some places.
Climate	: Sub-tropical highland type
Rainfall	: Average 150 centimetres
Elevation from sea	
Range from South	: 360 Metres
" " North	: 6325 Metres
Snowline	
In winter around	: 1200 Metres
In summer around	: 3300 Metres
Main Rivers	: Jhelum - Neelum and Poonch.

POPULATION

- (i) Total population of Azad Jammu and Kashmir in 1981 census. 1.980 Million
(ii) Projected population in 1989: 2.452 "
(iii) Population in 1981 census and projected population in 1989 districtwise.

(000)

Year	Azad Kashmir	Muzaffarabad	Poonch	Bagh	Kotli	Mirpur
1981	1980	466	407	315	365	427
1989	2452	577	503	390	452	530

- (iv) Male population in 1981 census = 1.022 Million
 (v) Female population in 1981 census = 0.958 Million
 (vi) Sex ratio in 1981 census = 107 Males per 100 Females.
 (vii) Urban - rural ratio in 1981 census

Urban Rural

(viii)	Birth rate in 1981 census	4.4%
(ix)	Death rate in 1981 census	1.7%
(x)	Growth rate in 1981 census	2.7%
(xi)	Density per Sq. kilo-metre in 1981 census	149 persons.
(xii)	Density per Sq. kilo metre in 1989 (projected)	184 "
(xiii)	Literacy ratio in 1981 census	28.3%
(xiv)	Literacy ratio among males (1981 census)	42.8%
(xv)	Literacy ratio among females (1981 census)	12.5%
(xvi)	Religion	Almost 100% Muslim.

ADMINISTRATIVE SET UP

(i) Districts	:	5=	(1) Muzaffarabad
(2) Mirpur
(3) Poonch
(4) Kotli
(5) Bagh
(ii) Sub-Division/ Tehsils:	16=	(1)	<u>District Muzaffarabad</u>
(1) Muzaffarabad
(2) Hattian
(3) Kundalshahi.
		(2)	<u>District Mirpur</u>
(1) Mirpur
(2) Dudial
(3) Bhimber
(4) Samani
		(3)	<u>District Poonch</u>
(1) Rawalakot
(2) Pallandri
(3) Hajira
		(4)	<u>District Kotli</u>
(1) Kotli
(2) Fatehpur (Nikial)
(3) Sehnsa
		(5)	<u>District Bagh</u>
(1) Bagh
(2) Haveli
(3) Dhirkot
(iii) Thanas/Police Stations	:	29	
(iv) Markaz councils	:	30	
(v) Municipal committees	:	7	
(vi) Town committees	:	10	
(vii) Union councils	:	180	
(viii) Villages	:	1644	

AGRICULTURE	
Area under cultivation	171402 Hectares 13% of total area
Cropped area	240207 Hectares
Irrigated area	12586 Hectares
Un-Irrigated area	158816 Hectares
Area under Maize	122000 Hectares
Area under Rice	7000 Hectares
Area under Wheat	79000 Hectares

CROPS

Major: Maize, Wheat, Rice.
 Minor: Grams, Pulses, Oil seeds, Vegetables (Potatoes).

FRUITS

Apple, Pears, Apricots, Walnuts, Plums.

AREA UNDER FRUITS: 7996 Hectares

SOURCE OF IRRIGATION

- (a) Cannals
- (b) Tube wells.
- (c) Irrigation channels from Nullahs and Streamlets etc.

FARM MACHINERY IN USAGE

- (a) Tractors
- (b) Bulldozers
- (c) Thrashers

FERTILIZER CONSUMPTION

- (i) All type of fertilizers consumed during the year 1987 - 88. 6006 M. Tons
- (ii) All type of fertilizers consumed during the year 1988 - 89. 7760 M. Tons

PLANT PROTECTION COVERAGE

- (i) Plant protection coverage during the year 1987 - 88. 5307 Hectares
- (ii) Plant protection coverage during the year 1988 - 89. 1805 Hectares

FOREST	
Area under Forests	553099 Hectares 42% of total geographical area
Area under commercial forests	364539 Hectares
Area under un-commercial Forests	188560 Hectares
Area under Deodar trees	17257 Hectares 3.12% of total forest area.
Area under Kail trees	35568 Hectares 6.43% of total forest area.
Area under Fur/Spruce trees	40471 Hectares 7.32% of total forest area.
Area under Pine (Cheer) trees	55679 Hectares 10.07% of total forest area.
Area under broad leaved trees	896 Hectares 0.16% of total forest area.
Area under other trees	403228 Hectares 72.90% of total forest area.
Total geographical Area.	1329700 Hectares

POWER				
YEAR	Total connections	Domestic	Commercial	Industrial
1982-83	15761	13426	2234	101
1983-84	15541	11681	3446	214
1984-85	13866	12269	1469	128
1985-86	20949	16810	4059	80
1986-87	25859	19002	6720	137
1987-88	182628	154235	26961	1432
1988-89	208548	183323	23909	1316

Small Hydel Stations. 4

Villages electrified 1310

Kilometrage of HT Lines and }
Kilometrage of L.T Lines } 10233

Grid Stations 10

Transformers 3885

Consumers 208548

Installed grid capacity 98 MVA

Per capita electricity delivered. 130 KWH

TRANSPORT & COMMUNICATION

Roads

Road length in kilometres	
Metalled	1480
Fair weather	1238
Total:	2718

Telegraph and Tele-Communications.

GPO's	4
Post Offices	275
Branch Post Offices	880
Telephone exchanges	93
Telephone working connections	8213
Installed capacity of exchanges	10565
Public Call Office working under SCO	53
Public Call Office working under Post Offices	59
Extra departmental Public Call Offices	62

WATER

Piped Water Supply

URBAN	90% House connections 10% Public stands
RURAL	45%

EDUCATION

Name of Institutions

	Number of Institutions		
	Male	Female	Total
Primary schools (excluding mosque schools)	696	1435	2131
Middle schools	435	370	805
High schools	291	147	438
Intermediate colleges	27	8	35
Degree colleges	10	5	15
College of education	1	-	1
University colleges	4	2	6
Elementary colleges	4	4	8
Education extension centres	1	-	1
Agro-technical teachers training centres	1	-	1
P.T.C. training centres	9	9	18
Maktab	14	-	14
Mosque schools	1081	-	1081
Mohallah schools	20	-	20
Village workshops (Boys)	12	-	12
Literacy centres for adult education-	13	-	13
TOTAL:	2606	1993	4599

COMPARISON OF NUMBER OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN 1947 WITH PRESENT POSITION IN AZAD KASHMIR.

Name of institutions	1947			1977			1989		
	Male	Female	Total	Male	Female	Total	Male	Female	Total
Primary Schools	250	4	254	988	645	1633	696	1435	2131
Middle Schools	29	1	30	227	58	285	435	370	805
High Schools	6	-	6	119	17	136	291	47	438
Inter Colleges	1	-	1	16	3	19	27	8	35
Degree Colleges	-	-	-	8	3	11	10	5	15
College of education	-	-	-	1	-	1	1	-	1
University Colleges	-	-	-	-	-	-	4	2	6
Elementary Colleges	-	-	-	-	-	-	4	4	8
Education extension centres	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Agrotechnical teachers training centres	-	-	-	-	-	-	1	-	1
P.T.C. training centres	-	-	-	-	-	-	14	-	14
Maktab	-	-	-	-	-	-	1081	-	1081
Mosque Schools	-	-	-	-	-	-	20	-	20
Mohallah Schools	-	-	-	-	-	-	12	-	12
Village Workshops	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Literacy Centres for Adult Education	-	-	-	-	-	-	9	9	18
P.T.C. Centres	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	286	5	291	1359	726	2085	2606	1993	4599

HEALTH

Hospitals including CMHs	11
T.B. Hill Hospitals	1
Hospital beds	1366
Rural health centres	18
Basic health units/First aid posts	327
Doctors including specialists	346
Dental surgeons	30
Nurses	95
Lady health visitors	64
Village dais	617
T. B. Clinics	25
Leprosy centres/sub centres	34
EPI coverage	89%

**COMPARISON OF HEALTH FACILITIES IN 1947
WITH PRESENT POSITION IN AZAD KASHMIR.**

HEALTH FACILITIES	Position in 1947	Position in 1989
Hospital Beds	30	1366
Rural Health Centres	-	18
Basic Health Units	11	327
M.C.H. Centres	-	17
Doctors including specialists and Administrative Doctors	-	346
Dental Surgeons	-	30
Nurses	-	95
Lady Health Visitors	-	64
Village Dais	-	617
E.P.I. Coverage	-	89%

INDUSTRIES & MINERALS

INDUSTRIES

PUBLIC

PRIVATE

565

TOTAL:

565

Industrial estates	5
Vocational institutions for males	8
Vocational institutions for females	4
Training/production centres for women	2
Women industrial schools	31
Multi-trade training centres for women	10

MINERALS

Gypsum

Fireclay

Coal

Graphite

Bauxite

Limonite

Mica

Soapstone

Marble

Sand

Ruby

TOURISM

NAME OF PLACES WHERE FOREST REST HOUSES, TOURIST HUTS PWD GUEST HOUSES ARE AVAILABLE

I. FOREST

DISTT MUZAFFARABAD

1.	Rest House	Loon Bangla	*	11.	Rest House	Kutton
2.	" "	Dingian		12.	" "	Noori Nar
3.	" "	Salkhala (Neelum valley)		13.	" "	Halmat
4.	" "	Bandi Ashkote		14.	" "	Reshian
5.	" "	Keran(N. Valley)		15.	" "	Kahian
6.	" "	Dawarian		16.	" "	Gari Dupatta
7.	" "	Thonian		17.	" "	Kohalla
8.	" "	Sharda		18.	" "	Daokhan
9.	" "	Kel		19.	" "	Chakothi
10.	" "	Janavi		20.	" "	Danna

DISTT. BAGH

1.	Rest House	Dhirkote	3.	Rest House	Mohammadi Gali
2.	" "	Arja	4.	" "	Forward Kahutta

DISTT POONCH

1.	Rest House	Pallandri	3.	Rest House	Trarkhal
2.	" "	Balloch	4.	" "	Abbaspur

DISTT KOTLI

1.	Rest House	Sensa	5.	Rest House	Broohian
2.	" "	Senah Banah	6.	" "	Khau-i-ratta
3.	Rest House	Choach	7.	" "	Fatehpur
4.	" "	Holar			

5. DISTT MIRPUR

1. Rest House Mirpur	5. Rest House Masnooh
2. " " Chachian	6. " " Bhimber
3. " " Baghsar	7. " " Jandi
4. " " Chowki	chantra

TOURISM

**NAME OF PLACES WHERE FOREST REST HOUSES, TOURIST HUTS
PWD GUEST HOUSES ARE AVAILABLE**

I. FOREST

DISTT MUZAFFARABAD

1. Rest House Loon Bangla	* 11. Rest House Kutton
2. " Dingian	12. " " Noori Nar
3. " Salkhala (Neelum valley)	13. " " Halmat
4. " Bandi Ashkote	14. " " Reshian
5. " Keran(N. Valley)	15. " " Kahian
6. " Dawarian	16. " " Gari Dupatta
7. " Thonian	17. " " Kohalla
8. " Sharda	18. " " Daokhan
9. " Kel	19. " " Chakothi
10. " Janavi	20. " " Danna

DISTT. BAGH

1. Rest House Dhirkote	3. Rest House Mohammadi Gali
2. " Arja	4. " Forward Kahutta

DISTT POONCH

1. Rest House Pallandri	3. Rest House Trarkhal
2. " Balloch	4. " Abbaspur

DISTT KOTLI

1. Rest House Sensa	5. Rest House Broohian
2. " Senah Banah	6. " " Khaui-ratta
3. Rest House Choach	7. " " Fatehpur
4. " Holar	

5. DISTT MIRPUR

1.	Rest House Mirpur	5.	Rest House Masnooh
2.	" " Chachian	6.	" " Bhimber
3.	" " Baghsar	7.	" " Jandi
4.	" " Chowki		chantra

2. TOURISM

1. DISTT MUZAFFARABAD

1.	Rest House Muzaffarabad	8.	Tourest Hut Dawarian
2.	" " Chikar	9.	" " Sharda
3.	" " Chananian (Leepa)	10.	" " Neelum
4.	" " Neelum	11.	" " Loon Bangla
5.	" " Halmat	12.	Angler's Hut Subri
6.	Forest Hut Salkhala (2) *	13.	Youth Hostel Sharda (2)
7.	Tourist Hut Kutton (2)	14.	Youth Hostel Daokhan
(Under construction).

* One more under construction.

2. DISTT BAGH

1.	Rest House Dhirkot (2)	3.	Rest House Neela But
(Under construction)
2.	Log Hut Dhirkot	4.	Rest House Lasdana
(Under construction)

3. DISTT POONCH

1.	Rest House Rawalakot (2)	3.	Tatta Pani Inn
2.	Hut Chotta Gala Banjosa	4.	Youth Hostel Chotagala
(under construction)

4. DISTT MIRPUR

1.	Angler's Hut Mirpur	2.	Rest House Jandi
Chautra |
|----|---------------------|----|-----------------------------|

5. DISTT KOTLI

1.	Rest House Kotli(under construction)
2.	Rest House Khauratta
3.	Rest House Karailla Majhan (Under construction)

3. P.W.D.

1. DISTT MUZAFFARABAD

1. State Guest House Nural M'abad	4. Rest House chinari
2. Guest House Muzaffarabad	5. " " Chikar
3. Rest House Lohar Gali	6. " " Authmaqam

2. DISTT BAGH

1. Rest house Bagh	3. Rest House Sudhangali
2. " " Chechan	4. " " Kahutta

3. DISTT POONCH

1. Rest House Hajira	4. Guest House Rawalakot
2. " " Pallandri	5. Inspection Hut Mung
3. " " Trarkhel	

4. DISTT KOTLI

1. Rest House Kotli
(Under construction)	2. Rest House Fatehpur (Nikial)

5. DISTT MIRPUR

1. Rest House Mirpur	3. Rest House Bhimber
2. " " Samahni	

DEVELOPMENT OUTLAYS

1955 to 1993

PERIOD	Total	Rs. Million
		Average Per Annum
1ST FIVE YEAR PLAN (1955-60)	10.000	2.000
2ND " " (1960-65)	39.420	7.884
3RD " " (1965-70)	88.050	17.610
Non Plan period (1970-78)	611.324	76.415
Fifth Five Year Plan (1978-83)	1444.000	288.800
Sixth Five Year Plan (1983-88)*	3102.278	620.456
Seventh Five Year Plan (1988-93)	5219.800	1043.960

* Final Figures

ANNUAL DEVELOPMENT PROGRAMMES, UTILIZATIONS/
ALLOCATIONS DURING 6TH & 7TH PLAN PERIOD

(A) (SIXTH FIVE YEAR PLAN)
(1983-1988)

(Rs. Million)

YEAR	ADP allocation	Utilization	Percentage Utilization
1983-84	396.300	405.412	102.3 %
1984-85	450.000	438.888	97.53 %
1985-86	600.000	631.549	105.25 %
1986-87	728.228	762.326	104.68 %
1987-88	877.809	860.283	98.00 %

(B) SEVENTH FIVE YEAR PLAN
(1988 - 1993)

Year	App. allocation	Utilization	Percentage Utilization
1988-89	847.082	845.925	99.86%
1989-90	931.700	-	-
1990-91	-	-	-
1991-92	-	-	-
1992-93	-	-	-

**SECTORAL EXPENDITURE AND ALLOCATIONS
IN SIXTH AND SEVENTH FIVE YEAR PLANS.**

(Rs. Million)

Name of Sector	Sixth plan expenditure 1983-88	Seventh plan alloca- tion 1988-93	Percentage of total allocation of Seventh plan
1	2	3	4
1. Agriculture	419.450	574.20	11.0
2. Water & Power	735.445	1513.70	29.0
3. Industries & Minerals (including AK MIDC)	81.010	156.60	3.0 %
4. Transport & Commu- nications	132.429	1200.50	23.0 %
5. Physical Planning and Housing	268.080	469.80	9.0 %
6. Education and training	291.876	783.00	15.0 %
7. Health	253.607	522.00	10.0 %
8. Others	320.381	-	-
Total	* 3102.278	5219.80	100 %

* Final Figures

آزاد
کشیر
ایک
نظر
میں

مر ۱۹۸۹

تیار کننده: بر (شاریات سیکشن) حکمران مخصوصہ بندی اور قیات آزاد حکومت
ریاست جمیل و کشیر،

فہرست

صفہ		مختصر شمار	عنوان
۱ - ۵		۱	- بنیادی معاشی حقوق کا تحریری جائزہ
		۲	- بنیادی معاشی حقوق (اعداد و شمار)
۶			جزئیاتی حالات
۷			آیادی
۸			انتظامیہ
۹ - ۱۰			زراعت
۱۱			جنگلات
۱۲			برقی قوت
۱۳			نقل و حمل و مواصلات
۱۴			پانی
۱۵ - ۱۶			علم
۱۷ - ۱۸			صحت عامہ
۱۹			صنعت و حرفت / معدنیات
۲۰ - ۲۳			ساخت
۲۴			ترقیاتی منصوبہ جات ۱۹۵۵ء - ۱۹۹۳ء
			چھٹے اور ساتویں پنجال منصوبہ جات کے تحت سالانہ ترقیاتی پروگرام
۲۵ - ۲۶			از ۱۹۸۳ء تا ۱۹۸۸ء اور ۱۹۸۸ء تا ۱۹۹۳ء
			۲:- چھٹے پنجال منصوبہ میں تخریج اور ساتویں پنجال منصوبہ میں تخریج
۲۷ -			کی تجزیہ بخواہ مختلف سیکڑز۔

بنیادی معاشی حالات اور ترقیاتی منصوبوں پر ایک نظر

نحوی سے جائزہ۔

بریاست آزاد جموں و کشمیر جو کسے ۲۴-۵، ڈگری طول بلد اور ۳۴-۳۶ ڈگری عرض بلد پر واقع ہے۔ اس کا رقبہ ۱۳۷۵ مربع میل یعنی ۱۳۲۹۶ مربع کلومیٹر پر پھیلا ہوا ہے۔

جغرافیائی خصوصیات کے اعتبار سے یہ علاقہ زیادہ تر سلسلہ ہائے کوہ و دمن میں وادیوں اور دریاچے میدانوں میں پھیلا ہوا ہے، قدرتی حسن سے محروم اس علاقے میں گھنے جنگلات، تیز رودریا اور بل کھاتی ندیاں موجود ہیں۔ خاص دریاؤں میں جہنم، نیسم اور پونچھ شامل ہیں۔ علاقے کی آب دہوایا علاقائی پہاڑی نوعیت کی ہے اور اوسط سالانہ بارش کی مقدار ۱۵۰ سنتی میٹر ہے، سطح سمندر سے بلندی جنوب میں ۳۴۰ میٹر سے شمال میں ۴۳۲۵ میٹر تک متفرقہ ہے، موسم سرماں میں سطح سمندر سے ۱۲۰۰ میٹر بلندی اور موسم گرمیاں میں ۳۴۰۰ میٹر کی بلندی پر برف باری متوقع ہوتی ہے۔

۱۹۸۱ء کی مردم شماری کے مطابق کل آبادی ۹۱۰ ملین نفوس پر مشتمل تھی، جبکہ ۱۹۸۹ء میں یہ تعداد ۲۵۲ ملین سے منجاو رخیال کی جاتی ہے، آبادی کا غائب حصہ یعنی تقریباً ۱۰۰ فیصد ملکازوں پر مشتمل ہے، کل آبادی کا ۹۱ فیصد دیہاتیوں میں جیکہ ۹ فیصد شہروں میں آباد ہے، پاکستان کے مقامی میں جہاں فی مریاح کلومیٹر میں ۱۳۱ افراد بستے ہیں، یہاں فی مریاح کلومیٹر میں آبادی کا دباؤ ۱۸۷۰ نفوس ہے، سرحد خواندگی سے ۲۸۰ فیصد ہے۔

۱۹۸۱ء میں خاندانی آمدی کا کل تخمینہ ۲۱،۹ روپے لگایا گیا تھا جس میں سے غیر زرعی سرگرمیوں کے ۴۹۰۲ روپے یعنی ۱۱ فیصد کا حصول ہوا۔ جب کہ زرعی ذراught سے

معاشی ترقی:

یہ کہنا نہایت درست ہو گا کہ آزادی کے وقت ۱۹۴۷ء میں آزاد کشمیر میں اقتصادی ترقی دہونتے کے پار بھی یکین ترقی کرتے کا ارادہ اور انہیں بہت زیادہ سختی، تاہم آزاد کشمیر میں معاشی ترقی کا صفحہ سمت میں آغاز سالوں عشرے کے متروع میں ہوا امنصور ساروں نے خطے کو تحریر فار ترقی سے ہمکنار کرنے کے لئے محرومی والی ذرائع کے باوجود موثر اکو شیش کیں۔

طبعی اور سماجی ڈھانچہ

طبعی ڈھانچہ:-

الف :- سڑکیں:-

آزاد کشمیر میں آمد و رفت کے لئے سڑکیں بھی ہوائی سرروں کے علاوہ واحد و ربعیں میں موجودہ سڑکوں کی بلائی اور ۱۹۴۷ء میں سڑکوں کی حالت کا ذیل میں مقابل پیش کی جاتا ہے۔

کلو میٹر نہیں سڑکوں کی بلائی

سال	بجھنے	ٹکرے
۱۹۴۵	۱۴۵	۱۹۴۶
۱۹۴۹	۵۰۹	۱۹۶۶
۱۹۶۸	۱۲۳۸	۱۹۸۹

بے بخلو:-

قی الرقت قائم شدہ گرد صلاحیت ۱۹۸۱ء میں اے ہے، بھلی کی بہم صافی

۲۸۱۹ روپے یعنی ۲۹۰ فیصد حاصل ہوئے۔

کل زیر کا شت رقبہ تقریباً ۲۰۷،۱۱۱ ہیکٹر ہے جو کل رقبہ کا ۳۳ فیصد ہے۔ علاقے کی سب سے ایم فصل کمی ہے جس کے بعد گن میں حاول اور باجرے کا بزر آتا ہے جب کہ کم درجے کی فصلوں میں چنا، والیں، روغنی چیزیں کی اجناس اور سبزیات شامل ہیں۔

محکمل اور دشمنوں کا زیر کار رقبہ تقریباً ۹۵،۹۹ ہیکٹر ہے، ان میں سب، ناشپاتی، اڑو، اخود، خوبی اور ویگر پھل شامل ہیں۔

جنگلات کا رقبہ ۵۳۰.۹۹ رہ ہیکٹر ہے، جو کل جنگلی حلقہ کا تقریباً ۲۲ فیصد ہے، جب کہ پاکستان میں جنگلات کا رقبہ کل کا ۳۳ فیصد شمار ہوتا ہے، درختوں کی خاص اقسام میں دیوار، کاش، فر، چیڑ اور شاہ بلوط شامل ہیں۔

انتظامیہ:-

آزاد کشمیر میں ساری ہمیں نظام حکومت ہے، صدر آزاد جمیں و کشمیر حکومت کے آئینی

سربراہ ہیں جب کہ حکومت کی انتظامی سربراہی وزیر اعظم کی ذمہ داری ہے،

آزاد کشمیر کا اپنا علیحدہ ملکی کورٹ اور سرمیم کورٹ ہے اور ایک منتخب قانون ماز اسلی ہے جو کہ ۲۰۰۰ برہ راست اور ۸ رہا۔ بلا واسطہ منتخب ممبران پر مشتمل ہے۔

آزاد کشمیر کو انتظامی طحاظ سے پاپنچ اصلاح مظفر آباد، باغ، پونچھ، کوئی اور میر کو میں قیزم کیا گی ہو اے اور مظفر آباد شہریاں است آزاد جمیں و کشمیر کا دار الحکومت ہے۔ مقامی منتخب مشاورتی اداروں میں عموم کی شرکت ممکن بنا دی گئی ہے۔ اس س وقت ۱۴ سب ٹو دیڑنؤں، تحصیلوں، اور ۲۴ ادیہات میں ۱۸۰ یونین کوںیں، ۱۲ ارٹاؤں کیٹیاں، ۳۰ سرکار کوںیں اور ۱۷ میونپل کیٹیاں کام کر رہی ہیں۔

ب۔ تقدیم،

آزاد ہجوں و کشمیر میں ۵ سے ۹ برس تک کی عمر کے ۹۷ فیصد پچھے اور ۱۰، فیصد پچھاں سکول جاتی ہیں، جب کوئی سطح پر یہ تناسب ۸۰، فیصد اور ۳۲ فیصد ہے، قومی تعلیمی پالیسی کا عرف ۱۹۹۰ء تک تمام نژاد ہجوں اور لڑکیوں کو ابتدائی تعلیم کے لئے سکول بھیجنے کے رعایت آزاد کشمیر میں یمنصوبہ بندی کی گئی ہے کہ تمام نژاد ہجوں اور لڑکیوں کو ۱۹۹۰ء تک ابتدائی تعلیم فراہم کی جائے گی۔ آزاد کشمیر میں تعلیمی ترقی کا جائزہ ۵ لینے کے لئے ۱۹۷۸ء میں تعلیمی داروں کی تعداد اور بالپاس میں اختلاف پہنچی اعداد و شمار ایک جدول میں جو کہ صفحہ ۱۴ پر ہے ملاحظہ فرمائیں۔

ہوائی مستقر

عوام کو تیز رفتار و ریونقل و حمل مہیا کرنے کی خاطر حکومت پاکستان کے مکمل شہری ہوایا زدی کے تعاون سے حکومت آزاد ہجوں و کشمیر نے مظفرا آباد اور راولکوٹ میں رو ہوا تی اڈے تعمیر کئے ہیں جو کہ آنکھ کی زیر استعمال بھی ہوائی آگئے ہیں۔ اور ساتوں چینا امنصور بے کے دران سرپور اور کٹلی کے مقامات پر بھی ہوائی اڈے تعمیر کئے جانے کی منصوبہ بندی کی گئی ہے۔

کے لئے ۱۹۷۴ء، دیہات میں سے ۱۳۰ ادیہات تک ۱۰۷۳۳ کلومیٹر طلبی اٹان بچائی چاہیکی ہے، جس سے ۱۹۸۵ء تک ۲۰۸۵ صارفین اسفادہ کر رہے ہیں، اسی کس بھلی کا استعمال ۱۹۷۷ء میں ۷۰ ملے کے ڈبلیو اپچ کی کس سے بڑھ کر ۱۹۸۹ء میں ۱۳۰ کے ڈبلیو اپچ کی کس بھوگیا ہے، آزاد ہجوں و کشمیر میں آزادی کے وقت بھلی کی سہولت عملی طور پر ہوتے کے بارہ تھی، حکومت علاتے میں گھریلو اور صنعتی صارفین کی روزانہ فروخت برقی مانگت کو لورا کرنے کے لئے خصوصی آوج دے رہی ہے۔ اس مقصد کے لئے چھوٹے پن بھلی ہجوں کا منصوبہ زیر عمل ہے اور ایسے ہی دین بھلی گھر مکمل ہو چکے ہیں۔

ج:- آب سانس :-

شہری علاقوں میں آبادی کے ۹۰ فیصد ہجوں میں نہلوں کے ذریعے پانی مہیا کیا جاتا ہے جب کہ ۱۰ فیصد سیکٹنڈ سے پانی حاصل کرتے ہیں۔ دینی آبادی کے ۵۰ فیصد کو پانی کی ذرا سی مکان ہو گئی ہے آزادی کے وقت نہلوں کے ذریعے آب سانس کا کوئی وجود نہیں تھا، اس سے قبل شہری علاقوں میں پانی کی فراہمی فی کس ۲۰ لیلن یو میہ تھی جس کو ساتوں پانچال منصوبہ کے انتظام تک بڑھا کر ۶۰ لیلن یو میہ بنا نئے کامیاب ہے۔

سماجی ڈھانچہ :-

الف۔ بھی سہولیات :-

اس وقت علاتے میں ہسپتاں میں ۱۳۷۴۶ میٹروں کی گنجائش ہے جو فی ہزار کی آبادی میں ۷۰۵۵ متر افزاد کی ضرورت پوری کرتے ہیں، ڈاکٹروں کی تعداد بیشتر میں و دنران ڈاکٹر ۳۶۴۷ ہے جو فی ہزار آبادی میں ۱۵۳۳ کی شرح برقرار کر رہے ہیں جبکہ قومی سطح پر اس طبق ۵۰ افراد ہیں، اور موجودہ وقت میں بھی ہم لوگوں کا جدول صفحہ ۱۸ پر ملاحظہ فرمائیں۔

بنیادی

معاشی

حقائق

(اعداد و شمار)

جغرافیائی حالات

پانچ ہزار ایک سو چونتیس مریع میل

رقبہ

یا

تیرہ ہزار دو صد تالوں سے بڑا کلمہ میر
٣، ڈگری ٥، ڈگری طول بلد
٣، ڈگری ٣، ڈگری عرض بلد
جغرافیائی خصوصیات زیادہ تر پہاڑوں اور سیاٹلوں میں پھیلی ہوئی وادیاں اور میدان ہیں۔

نیم علاقائی پہاڑی طرز کی ہیں۔ آب و ہوا

او سط۔ ١٥، سنتی میر پارش

جنوب میں ٣٤، میر پلندی

شمال میں ٤٣٢٥ میر خطہ برقراری

سرما میں تقریباً ۱۷۰۰ میر

گرم میں تقریباً ۳۳۰ میر

جبل، نیم اور پونچھ خاص دریا

آبادی

سال	آزادگش طفق آباد	کوئی	میرلوور	پلوچھے	باغ	ر ۹۸۰
۱۹۸۱	۳۴۵	۷۰۶	۳۱۵	۷۴۴	۱۹۸۰	" ۲۶۲۵۲
۱۹۸۲	۵۳۰	۲۵۲	۵۰۳	۳۹۰	۵۲۲	۲۷۵۲ ۱۹۸۹

- (۱۶) مرد (۱۹۸۱) مردم شماری
 (۱۷) خواتین (۱۹۸۱) مردم شماری
 (۱۸) جنسی متناسب (۱۹۸۱) مردم شماری
 (۱۹) دیوبی آبادی (۱۹۸۱) مردم شماری
 (۲۰) شہری آبادی (" ")
 (۲۱) شرح پیدائش (")
 (۲۲) شرح اموات (")
 (۲۳) شرح افرادش آبادی (" ")
 (۲۴) فریج کامیٹی آبادی کاد باؤ (۱۹۸۱) مردم شماری
 (۲۵) شرح خوازندگی (" ") (۱۹۸۹) (از میں جتنا)
 (۲۶) مرد (۱۹۸۱) مردم شماری
 (۲۷) خواتین (۱۹۸۱) مردم شماری
 (۲۸) فیصل
 (۲۹) تقریباً ۱۲۶۵
 (۳۰) تقریباً ۱۰۷۹
 (۳۱) تقریباً ۱۸۴۲

انتظامی اعتبار سے

دالistraع :- ۵
 (منظف آباد، میرلوور، باغ، پلوچھے اور کوٹلے)
 سب ڈیزن / حیضیں
 ضلع منظف آباد
 ۱:- تحصیل منظف آباد
 ۲:- " سیستان
 ۳:- " آنھمقام
 ضلع باغ
 ۱:- تحصیل باغ

۱۹ : تھانے / پولیس اسٹیشن
 ۲۰ : مرکز کوٹلے
 ۲۱ : میونسپل کیٹیاں
 ۲۲ : شاون کیٹیاں
 ۲۳ : یونین کوٹلے
 ۲۴ : گاؤں

۱:- تحصیل کوٹلے
 ۲:- " نکیاں
 ۳:- " سہنہ
 ضلع میرلوور
 ۱:- تحصیل میرلوور
 ۲:- " ڈھیان
 ۳:- " ساہنہ

زراحت

زیر کاشت رقمہ	میکٹر
بازار در رقبہ	۱۶۰۲
اپنی رقبہ	۲۷۰۳۰۴
عینی رقبہ	۱۲۵۸۶
رقبہ زیر کاشت مکانی	۱۵۸۸۱۶
رقبہ زیر کاشت چاول	۱۴۲۰۰
رقبہ زیر کاشت گندم	۷۰۰۰
	۶۹۰۰

فصلیں

خصوصی	مکانی
مجموعی	گندم
چاول	چا
چا	والیں
والیں	روغنی اچاس
	بزرگیات

رقبہ زیر کاشت چھلدار پورہ جات
مشرمات

سیب	(ج)	ذرائع آپاشی
ناشپاتی	(ب)	
اخروٹ		
خوبائی اور آڑو		
انہار		
ٹیوب ویل		
- ندی اور نالے وغیرہ دینہ	(ج)	
ٹریکرڈ		زیر استعمال گھستی باری مشیری (الف)
بلڈر ورر	(ب)	
آلات گاہی	(ج)	

کھاد کا استعمال

۱۹۸۸-۱۹۸۷ کے دوران تمام اقسام کی کھادیں استعمال ہوئیں۔ ۴۰۰۴ میکٹر میں
۱۹۸۹-۱۹۸۸ کے دوران تمام کھادوں کا استعمال: ۲۷۶۰ میکٹر میں
۱۹۸۸-۱۹۸۷ کے دوران تحفظ پورہ جات: ۳۶۰۷ میکٹر پر بھی کیا گیا۔
۱۹۸۹-۱۹۸۸ کے دوران تحفظ پورہ جات: ۱۸۰۵ میکٹر زمینی کیا گیا۔

جنگلات

- رقبہ زیر جنگل ۵۵۳۰.۹۹
کل جنزا فیانی رقبہ کا ۷۲۴، ہسکیڑز
رقبہ سخت تجارتی جنگلات ۳۴۷۵۳۹
رقبہ سخت یور تجارتی جنگلات ۱۸۸۵۴۰
رقبہ زیر دیو دار درختان ۱۶۲۵۶
دکل جنگل کے رقبہ کا ۱۲۱۰۰۰۰ فیصد
رقبہ زیر کامل درختان ۳۵۵۴۱
دکل جنگل کے رقبہ کا ۷۳۷۶۰۰ فیصد
رقبہ زیر فرد درختان ۳۰۷۶۱
دکل جنگل کے رقبہ کا ۶۳۲۷۶۰۰ فیصد

- رقبہ زیر جنگل درختان ۵۵۴۶۹
دکل جنگل کے رقبہ کا ۷۱۰۰۰۰ فیصد
رقبہ پرائے سبزہ گابی ۱۹۴، ہسکیڑز
دکل جنگل کے رقبہ کا ۱۶۰۰۰۰ فیصد
رقبہ پرائے دیگر درختان ۳۰۳۷۷۸
دکل جنگل کے رقبہ کا ۷۲۹۰۰۰ فیصد

کل جنزا فیانی رقبہ، ۱۳۲۹۶۰۰، ہسکیڑز

برقی قوت

سنیت	تجارتی	مکانش	مکانیو	سال
۱۰۱	۲۷۲۳۷	۱۳۸۷۴	۱۵۶۴۱	۱۸- ۱۹۸۲
۲۱۲	۳۲۲۴	۱۱۴۸۱	۱۵۵۷۱	۱۸- ۱۹۸۳
۱۲۸	۱۷۴۹	۱۲۲۴۹	۱۳۸۴۴	۱۸- ۱۹۸۴
۸۰	۳۰۰۹	۱۴۸۱۰	۲۰۹۷۹	۱۴- ۱۹۸۵
۱۳۶	۷۶۲۰	۱۹۰۰۲	۲۵۸۵۹	۱۶- ۱۹۸۶
۱۷۳۴	۲۴۹۴۱	۱۵۷۲۳۵	۱۸۲۴۸	۸۸- ۱۹۸۷
۱۳۱۴	۲۳۹۰۹	۱۸۳۳۷۳	۲۰۸۵۸	۱۹۸۹- ۱۹۸۸

- چوٹے پن بھی گھر
بھیلی سے منور دہات
اسچنی اور ایلٹی لافٹر کو میری تیں
خود سیشن
ڈرانس اسکار پر ز
صارفین
گروکی موجودہ قوت
بھیل کافی کس تیزم

نقل وحمل ومواصلات

سرکس :-

کلمیر طیبین مباری

۱۲۸۰

۱۲۳۸

تختہ :-

چنگی :-

میراند ۲۶۱۸ کلمیرز

لاسلک :-

جزل پورٹ آفس ۱۲

ڈاک خانے ۱۲۸۵

چھوٹے ڈاک خانے ۱۸۸۰

ٹیلی فون ایسچیخ ۹۷

وکنگ ٹیلی فون لائشن ۸۲۱۳

کل ٹیلی فون لائشنوں کی استطاعت

ڈاک خانہ جات کے زیر انتظام پیلک کال آفس ۱۰۵۴۵

ایس سی او ۵۳

ٹائم ۵۹

۴۲

ڈاک خانہ جات کے زیر انتظام پیلک کال آفس

ایس سی او " " " " "

ٹائم ٹائم پیلک کال آفس

پانی

نکون کے ذریعے پانی کی بہم رسائی

شہر :-

۹۰، فیصل گریلو نکش

دیہات :-

۱۰، فیصل پیلک سینڈ

۸۵، فیصل

تعلیم

تعداد ادارہ جات

تام ادارہ جات	مردانہ	زنادہ	میزانہ	میزانہ	زنادہ	مردانہ	کل	مردانہ	زنادہ	کل	مردانہ	زنادہ	کل	مردانہ	زنادہ	کل	
پرائمری سکول	۴۹۴	۱۷۳۵	۲۱۳۱	۱۷۳۵	۴۹۴	۱۲۳۵	۷۰۹	۷۰۸	۲۱۳۶	۲۱۳۶	۷۰۹	۷۰۸	۲۱۳۵	۷۰۹	۷۰۸	۲۱۳۶	
مڈل سکول	۳۷۰	۲۳۵	۸۰۵	۳۷۰	۲۳۵	۲۱۰	۵۸	۲۲۶	۳۰	۱	۷۹	۲۰۸	۷	۲۵۰	۷۹	۲۵۰	
شانزی سکول	۲۹۱	۱۳۷	۳۵۸	۱۳۷	۲۹۱	۱۳۷	۱۶	۱۱۹	۴	-	۶	۱۱۹	-	۷	۲۵۰	۷	۲۵۰
اعلیٰ شالوی تعلیمی کالج	۱۰	۱۰	۱۵	۱۰	۱۰	۱۰	۱۱	۱۰	۱	-	۱	۱۰	-	۱	۱۰	۱	۱۰
ڈگری کالج	۱	-	۱	-	۱	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
کالج برائے تعلیم	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
برفری کالج	۲	۲	۱۵	۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
بینادی تعلیمی کالج	۲	۲	۱	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مرکز تربیتی تعلیم	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
اساتذہ کا زرعی تعلیمی تربیت	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
کار مرکز	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مکتب	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مسجد سکول	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
محلہ سکول	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
دینی تربیت گاہ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مرکز خوارجی تعلیم	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
بالغان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
پیغمبری تربیز	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
میزانہ	۲۱۳۶	۱۷۳۵	۱۹۹۲	۲۱۳۶	۷۰۹	۱۲۳۶	۷۰۹	۷۰۸	۲۱۳۶	۲۱۳۶	۷۰۹	۷۰۸	۲۱۳۵	۷۰۹	۷۰۸	۲۱۳۶	۷۰۹

آزاد کشمیر میں ۱۹۷۲ء کے تعلیمی اداروں کا موجودہ تعلیمی اداروں کی تعداد کا مرندا

۱۹۷۲ء	۱۹۶۶ء	۱۹۶۴ء	۱۹۶۹ء
نام ادارہ	مردانہ	زنادہ	کل
نام ادارہ	مردانہ	زنادہ	کل
بنیادی سکول	۷۰۹	۲۵۰	۹۵۹
متوسط سکول	۳۰	۱	۳۱
ثانیوی سکول	۴	-	۴
اعلیٰ ثانیوی ادارہ	-	۱	۱
ڈگری کالج	-	-	-
کالج برائے تعلیم	-	-	-
برفری کالج	-	-	-
بینادی تعلیمی کالج	-	-	-
مرکز تربیتی تعلیم	-	-	-
اساتذہ کا زرعی تعلیمی تربیت	-	-	-
کار مرکز	-	-	-
مکتب	-	-	-
مسجد سکول	-	-	-
محلہ سکول	-	-	-
دینی تربیت گاہ	-	-	-
مرکز خوارجی تعلیم	-	-	-
بالغان	-	-	-
پیغمبری تربیز	-	-	-
میزانہ	۵	۲۸۴	۲۹۱

صحبت عامہ

ہسپتال بیخ کی ایم اپچ
 تپہ دوک کے ہل ہسپتال
 ہسپتالوں میں بستری کی تعداد
 دینی طبی مرکز
 پیشادی طبی شفاخانے اور طبی نگہداشت کے مرکز
 امر اصن کے ماہرین خصوصی اور دنگرڈ بیشول انتظامیہ کے ۱۹ داکٹر
 دندان ساز سرجن
 نرسین
 خواتین طبی معاونین ایل اپچ وی
 دینی دایہ
 فی فی کلناں
 جنام تے مرکز
 اکی-پی آئی کا اندادی احاطہ

اڑاؤ کی تیمس ۱۹۷۴ کی طبی سہولیات کا موجودہ ہوہیات سے موازنہ

۱۹۷۴	طبی سہولیات :-	۱۹۷۶	۱۹۸۹
۱۳۶۶	ہسپتالوں میں بستری کی تعداد	۳۰	-
۱۸	دینی طبی مرکز	-	-
۳۲۷	بنیادی طبی حلقوں	۱۱	-
۱۷	صحبت کے تکمیلہ نگہداشت کے طبی مرکز -	-	-
	ماہرین خصوصی، داکٹر	-	-
۳۲۴	اور انتظامی داکٹر	-	-
۳۰	جراح دندان	-	-
۹۵	نرسین -	-	-
۴۲	خواتین طبی منگران	-	-
۴۱۶	دینی دایہ	-	-
۴۱۹	انداد اور اصن کا احاطہ	-	-

صنعت اور معدنیات

کل منیز انٹ	بجی ۵۴۵ یونٹ	مرکاری	اے۔ صنعت،
5	8	2	وکیشنل ادارے برائے مردان وکیشنل ادارے برائے خواتین خواتین کے تربیت کے مرکز/ پذیرواری مرکز صنعتی سکول برائے خواتین کثیر التجاری تربیتی مرکز برائے خواتین

صنعتی علاقہ جات
وکیشنل ادارے برائے مردان
وکیشنل ادارے برائے خواتین
خواتین کے تربیت کے مرکز/ پذیرواری مرکز
صنعتی سکول برائے خواتین
کثیر التجاری تربیتی مرکز برائے خواتین

ریت	سوپ مٹون	باس ٹٹ	کوئنڈ	چمچان	اہر	کھریا مٹی
10	31	2	2	5	8	5

قیمتی پتھر (دہیرے وغیرہ)

سیاحت

مقامات جہاں پر محکم جنگلات، حکمرانی و سیاحت اور محکم تعمیرات عالم کے تحت
سیاحتی قیام گاہیں بھی ہوتی ہیں۔

ا۔ محکم جنگلات کے تحت تفریحی قیام گاہیں

(۱) ضلع مظفرا آباد کے اندر سیاحتی مقامات

- (۱) ریست ہاؤس بون بھکر کائن
- (۲) ریست ہاؤس بون بھکر توڑی ناظر
- (۳) بلمت
- (۴) ریشیاں
- (۵) کاہیاں
- (۶) گردھی دوپٹہ
- (۷) دواریاں
- (۸) کوہاں
- (۹) داڑھن
- (۱۰) چکوٹھی
- (۱۱) ریست ہاؤس جانوئی
- (۱۲) ریست ہاؤس ڈنگیاں
- (۱۳) سالنگہ نیکوٹی
- (۱۴) بانڈی اشکوٹ
- (۱۵) کیرن
- (۱۶) دھنیاں
- (۱۷) شاردا
- (۱۸) کیل
- (۱۹) جانوئی
- (۲۰) ڈنگ

(۲) ضلع باغ کے اندر سیاحتی مقامات

- (۱) ریست ہاؤس دھیر کوٹ
- (۲) ریست ہاؤس چکوٹھی
- (۳) ریست ہاؤس محمد گلی
- (۴) ارجمند

(۳) ضلع پوچھ کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ریست ہاؤس پلندری ۳:- ریست ہاؤس ترکھل

۴:- " بلوچ ۴:- " جہان پور

(۴) ضلع کوٹلی کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ریست ہاؤس سہنپور ۲:- ریست ہاؤس نہنہہ

۳:- " چھوچھ ۴:- ریست ہاؤس ہولاظ

۵:- ریست ہاؤس بروہیاں ۶:- ریست ہاؤس کھوئی رہ

۷:- ریست ہاؤس فتح پور (کیال)

(۵) ضلع میرلوہر کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ریست ہاؤس میرلوہر ۲:- ریست ہاؤس چھیاں

۳:- " باعتر ۴:- ریست ہاؤس چوتھی

۵:- " منیو ۶:- " بھبھر

۷:- ریست ہاؤس جنڈی چونڑہ -

۲۔ محکمہ سیورسیاحت کے تحت تفسیجی قیام کا ہے

۱۔ ضلع منظر آباد کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ریست ہاؤس منظر آباد ۲:- ریست ہاؤس چکار

۳:- " چنیاں (لیپی) ۴:- " شیم

۵:- " بلت ۶:- ٹویٹ ہٹ سالم

(ایک عدد مزید زیر تعمیر)

کٹن ۲ عدد ۷:- ٹویٹ ہٹ دواریاں

۸:- " شاردا ۹:- " شیتم

۱۰:- " لون بگھر ۱۱:- ایگلرز " سیڑی

۱۲:- یو ٹھہ نا سطل شاردا ۱۳:- یو ٹھہ نا سطل داڑھن

۲۔ ضلع باغ کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ریست ہاؤس دھیر کوٹ (۲ عدد) ۲:- لاگ ہٹ دھیر کوٹ

۳:- ریست ہاؤس نیڈبٹ دزیر تعمیر ۴:- ریست ہاؤس دنہ (دزیر تعمیر)

۳:- ضلع پوچھ کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ریست ہاؤس راولکوٹ ۲ عدد ۲:- ہٹ چھوٹا گھر (بنخواہ)

۳:- تترپانی (انہرائے)

۴:- یو ٹھہ نا شل چھوٹا گھر دزیر تعمیر،

۴:- ضلع کوٹلی کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ریست ہاؤس کوٹلی دزیر تعمیر ۲:- ریست ہاؤس کھوئی رہ دزیر تعمیر

۳:- ریست ہاؤس کریلہ بھاں زیر تعمیر،

۵:- ضلع میرلوہر کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ایگلرز ہٹ میرلوہر ۲:- ریست ہاؤس جنڈی چونڑہ (دزیر تعمیر)

١٩٥٥ - ١٩٩٣

ترقیاتی منصوبہ جات

در قم ملینہ میں

کل رقم	عرصہ پہلا ترقیاتی منصوبہ	تاریخ
۱۰۰۰۰۰	دوسری منصوبہ	۱۹۴۵ تا ۱۹۴۶
۷۶۸۸۵	تیسرا منصوبہ	۱۹۴۶ تا ۱۹۴۷
۱۶۶۴۱۰	چھٹا منصوبہ بنیادی کا حصہ	۱۹۴۷ تا ۱۹۴۸
۶۴۶۳۱۵	پانچواں پاچھالہ منصوبہ	۱۹۴۸ تا ۱۹۴۹
۲۸۸۶۸۰۰	سالوان پیشحالہ منصوبہ	۱۹۴۹ تا ۱۹۵۰
۴۲۰۶۷۵۶	چھٹا پانچھالہ منصوبہ	۱۹۵۰ تا ۱۹۵۱
۱۰۷۳۶۹۴۰	فائل اعلادو شار	۱۹۵۱ تا ۱۹۵۲

۳:- حکم تعمیرت عامہ کے تحت تفریجی قیام کا ہے۔

ا:- ضلع منظہ آباد کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- سیٹ گیٹ ہاؤس زرول - مظفر آباد۔ ۲:- سیٹ گیٹ ہاؤس مظفر آباد
۳:- " " لٹارگی - مظفر آباد۔ ۴:- ریٹ ہاؤس چخاری
۵:- ریٹ ہاؤس چخاری - آگھر قام

۲:- اپیکشن ہٹ میراڑی -
۳:- قلعے باغ کے اندر سماحتی مقامات

- ۱:- ریلیٹ ہاؤس باغ۔ ۲:- ریلیٹ ہاؤس مدنگلی
۳:- " چھپن کم:- " کھوٹ

۱۳:- ضلع پونچھ کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱- ریٹ ہاؤس ہجھہ
۲- ریٹ ہاؤس پلزیری
۳- " تراوٹن
۴- انیکشن، ریٹ مگ

۲:- صلح کوٹلی کے اندر سیاحتی مقامات۔

- ۱:- ریسٹ ناؤں کوٹی زیر تغیر
۲:- ریسٹ ناؤں فتح پور، زیر تغیر
۳:- صنعت میر پور کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ریٹ ناؤس مہر لور

- ۱۴۔ ریاست ہاؤس بھپر

۳:- ریٹ ڈاؤن سماہنی

(۱۹۸۸ - ۱۹۹۲)

(ب) ساتویں پنجالہ منصوبے کے تحت ترقیاتی پروگرام

سال	سالانہ ترقیاتی تجاوز	مفادات	فیصد مفادات
% ۹۹۶۸۴	۸۷۵۶۹۲۵	۸۳۶۶۰۸۲	۱۹۸۹ - ۱۹۸۸
-	-	۹۳۱۶۷۰۰	۱۹۹۰ - ۱۹۸۹
-	-	-	۱۹۹۱ - ۱۹۹۰
—	—	—	۱۹۹۲ - ۱۹۹۱
—	—	—	۱۹۹۳ - ۱۹۹۲

چھٹے پنجالہ منصوبہ اور

ساتویں پنجالہ منصوبہ کے تحت سالانہ ترقیاتی پروگرام

**(۱) چھٹے پنجالہ منصوبہ از ۱۹۸۸ تا ۱۹۹۳ کے تحت
ترقیاتی پروگرام**

منصوبے کے دوران کل مجوزہ مالی تجاوز ۳۱۱۲۶۰۰۰ ملین روپے
(در رقم میں میں)

سال	سالانہ ترقیاتی تجاوز	مفادات	فیصد مفادات
۱۹۸۴	۳۰۰	۳۹۴۶	۱۹۸۳ - ۱۹۸۴
۱۹۸۵	۰۰۰	۵۰۶	۱۹۸۴ - ۱۹۸۵
۱۹۸۶	۰۰۰	۵۰۶	۱۹۸۵ - ۱۹۸۶
۱۹۸۷	۲۲۸	۷۲۸	۱۹۸۶ - ۱۹۸۷
۱۹۸۸	۸۰۹	۸۶۶	۱۹۸۷ - ۱۹۸۸

سیاحت

مقامات جہاں پر محکمہ جنگلات، محکمہ سیر و یاحت اور محکمہ تحریت مارکے تحت
سیاحتی قیام کا ہیں بھی ہوتی ہیں۔

۱۰۔ محکمہ جنگلات کے تحت تفریحی قیام کا ہیں

(۱) ضلع منطقہ آباد کے اندر سیاحتی مقامات

کٹن	ریست ہاؤس	لاؤن ڈگل	ریست ہاؤس
توڑی ناڑ	"	"	(۱۲)
ہلمت	"	"	(۱۳)
ریشیاں	"	"	(۱۴)
کاہیاں	"	"	(۱۵)
گردھی دوپڑہ	"	"	(۱۶)
کوچالہ	"	"	(۱۷)
دالڑکھن	"	"	(۱۸)
چکوٹھی	"	"	(۱۹)
ڈنے	"	"	(۲۰)

(۲) ضلع باغ کے اندر سیاحتی مقامات

ریست ہاؤس	دھیر کرٹ	ریست ہاؤس	محمد گلی
"	"	"	" کوٹ (قاروڑ)

چھٹے پنجالہ منصوبہ میں خرچ اور ساتوں پنجالہ

منصوبہ میں خرچ کی تجویز بخواہ مختلف سیکم طرز

(رقم میں ہے) ۱۹۸۳-۱۹۸۸ ۱۹۸۸-۱۹۹۲ سالوں منصوبہ کے
نام شعر — چھٹے منصوبہ پر خرچ ساتوں منصوبہ کی تجویز کل کافی نہ

زراسرت	۵۶۷۶۲۰	۳۱۹۶۲۵۰	۱۶۰۰	۱۹۶۷۵۰
پانی ڈبجی	۲۹۶۰	۱۵۱۳۶۷۰	۳۵۲۴۲۴۵	۷۳۵۲۴۲۴۵
صنعتی اور حدیثیات	۳۶۰	۱۵۴۶۴۰	۸۱۶۰۱۰	۱۵۴۶۴۰

رسل و رسائل اور	
مواصلات	۶۳۲۶۷۲۹
تحریقی منصوبہ بندی	۲۴۸۶۰۸۰
تبلیغ و تربیت	۲۹۱۶۸۶
صحبت عامہ	۲۵۳۶۴۰۶
دیگر	۳۲۰۶۳۸۱

میزان خ*	۳۱۰۲۶۲۶۷۰	۵۲۱۹۶۸۰	۱۰۰۶۰۰
*			

(۳) ضلع پونچھ کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- ریٹ ہاؤس پلندری ۳:- ریٹ ہاؤس تراکھل
۲:- " بلو منج ۴:- " عباس پور

(۴) ضلع کوٹلی کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- ریٹ ہاؤس سہنپ ۲:- ریٹ ہاؤس نہہ نہیں
۳:- " چھوچھ ۴:- ریٹ ہاؤس ہولڑ
۵:- ریٹ ہاؤس بوسیان ۶:- ریٹ ہاؤس کھوئی رٹ
۷:- ریٹ ہاؤس فتح پور (نگیال)

(۵) ضاح میرپور کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- ریٹ ہاؤس میرپور ۲:- ریٹ ہاؤس جہاں
۳:- " باعشر ۴:- ریٹ ہاؤس چوتی
۵:- " منوع ۶:- " بھبھر
۷:- ریٹ ہاؤس جنڈی چونڑہ

۲۔ محلہ سیریاحدت کے تحت آفیمی قیام آگاہیں

۱۔ ضلع منظر آباد کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- ریٹ ہاؤس منظر آباد ۲:- ریٹ ہاؤس چکار
۳:- " چنیاں (لیپ) ۴:- " شیلم
۵:- " بلت ۶:- ٹوریٹ ہٹ سانٹ
(ایک عدد مزید زیر تعمیر)
۷:- " کٹن عدد ۸:- ٹوریٹ ہٹ دواریاں
۹:- " شاردا ۱۰:- " نیلم
۱۱:- " لون جنگل ۱۲:- ایگلز " سیری
۱۳:- یونچہ ناسٹھی شاردا عدد ۱۴:- یونچہ ناسٹھی - دارکھن
۱۵:- ضلع باغ کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱۶:- ریٹ ہاؤس دھیر کوت (اعداد) ۱۷:- لاگ ہٹ دھیر کوت
۱۸:- ریٹ ہاؤس نیڈنگہ (زیر تعمیر) ۱۹:- ریٹ ہاؤس سونڈ (زیر تعمیر)

۳:- ضلع پونچھ کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- ریٹ ہاؤس راولکوت عدد ۲:- ہٹھوٹا گل (بنجوسر)
۲:- تترپانی ارن (ہڑائی)
۳:- یونچہ ناچل چھوٹا گل (زیر تعمیر)
۴:- ضلع کوٹلی کے اندر سیاحتی مقامات
۵:- ریٹ ہاؤس کوٹلی (زیر تعمیر) ۶:- ریٹ ہاؤس کھوئی رٹ (زیر تعمیر)
۷:- ریٹ ہاؤس کریم جہاں (زیر تعمیر)
۸:- ایگلز ہٹ میرپور
۹:- ریٹ ہاؤس جنڈی چونڑہ (زیر تعمیر)

۱۹۹۳ء تا ۱۹۵۵ء

ترقیاتی منصوبہ جات

درج میں نہیں
میں

اوسمیں مال	کل رقم	عرصہ
۴۶۰۰۰	۱۰۶۰۰۰	پہلا ترقیاتی منصوبہ
۷۶۸۸۵	۳۹۳۷۳۲۰	۱۹۵۵ء تا ۱۹۴۰ء دوسرا منصوبہ
۱۶۶۴۱۰	۸۸۶۵۰	۱۹۴۰ء تا ۱۹۴۵ء تیسرا منصوبہ
۷۶۶۷۱۵	۴۱۱۶۳۲۲	۱۹۴۵ء تا ۱۹۶۰ء یعنی منصوبہ نبڑی کا عرصہ
۲۸۸۶۸۰۰	۱۷۲۳۶۰۰۰	۱۹۶۰ء تا ۱۹۶۸ء پانچواں پانچالہ منصوبہ
۴۲۰۶۳۵۶	۳۱۰۲۶۲۸	۱۹۶۸ء تا ۱۹۸۳ء چھٹا پانچالہ منصوبہ
۱۰۶۳۶۹۴۰	۵۷۱۹۶۸۰	* ساتواں پانچالہ منصوبہ * فائل اعلاء و خمار

۳:- حکومتی تحریرات عامہ کے تحت تفریجی قیام آگایں

۱:- ضلع منظہ آباد کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- سیٹ گیٹ ہاؤس زردار - منظہ آباد۔ ۲:- سیٹ گیٹ ہاؤس منظہ آباد
- ۳:- " " " لوارگی - منظہ آباد۔ ۴:- ریٹ ہاؤس چناری
- ۵:- ریٹ ہاؤس چکار۔ ۶:- " آنھل مقام
- ۷:- اسپکشن ہٹ میرزاولی۔

۲:- ضلع باغ کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- ریٹ ہاؤس باغ۔ ۲:- ریٹ ہاؤس بدھن گلی
- ۳:- " " چھپن ۴:- " کھوڑ

۳:- ضلع پونچھ کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- ریٹ ہاؤس بھوجہ ۲:- ریٹ ہاؤس بلندی
- ۳:- " تراٹھل ۴:- ریٹ ہاؤس راولکٹ
- ۵:- اسپکشن ہٹ منگ،

۶:- ضلع کوٹلی کے اندر سیاحتی مقامات

- ۱:- ریٹ ہاؤس کوٹلی زیر تعمیر،
- ۲:- ریٹ ہاؤس فتح پور، زیر تعمیر،
- ۳:- ضلع میرپور کے اندر سیاحتی مقامات

۱:- ریٹ ہاؤس میرپور

۲:- ریٹ ہاؤس بھبر

۳:- ریٹ ہاؤس سماہنی

چھٹے پنجالہ منصوبہ اور

ساتویسہ پنجالہ منصوبہ کے تحت سالانہ ترقیاتی پروگرام

(ا) چھٹے پنجالہ منصوبہ از ۱۹۸۳ء تا ۱۹۸۴ء کے تحت
ترقباتی پروگرام

منصوبے کے دوران کل مجوزہ مالی تجویز ۱۱۲۶۰۰۰ ملین روپے
(در قسم طین میں)

سال	سالانہ ترقیاتی تجویز	مفادات	فیصد مفادا
۱۹۸۳ء	۳۹۴۶	۳۰۰	۶۸۲-۱۹۸۳
۱۹۸۴ء	۷۵۰۶	۰۰۰	۶۸۵-۱۹۸۴
۱۹۸۵ء	۴۰۰۶	۰۰۰	۶۸۴-۱۹۸۵
۱۹۸۶ء	۶۲۸۶	۲۲۸	۶۸۶-۱۹۸۶
۱۹۸۷ء	۸۶۶۶	۸۰۹	۶۸۸-۱۹۸۷